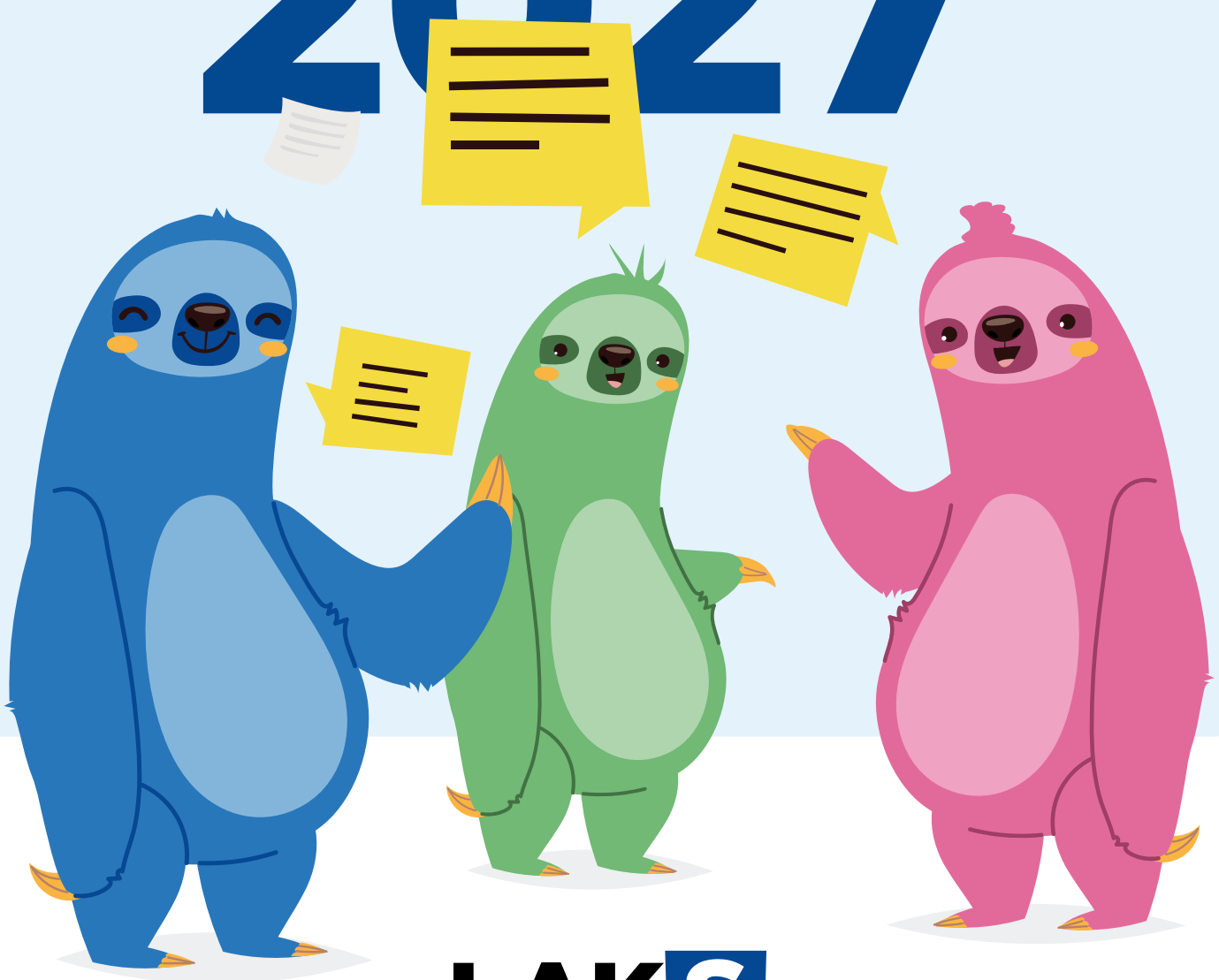
Jaarplan 2026 2027



LAKS
landelijk aktie komitee scholieren

Voorwoord

Voor je ligt het jaarplan van het LAKS-bestuur 2026/2027. In dit document lees je hoe wij ons het komende schooljaar gaan inzetten om alle scholieren in Nederland te vertegenwoordigen en welke plannen we hebben om het onderwijs voor hen te verbeteren.

In ons jaarplan staan twee speerpunten centraal: 'Elke scholier beslist mee' en 'Toegankelijk onderwijs voor iedereen'. Deze speerpunten vormen de rode draad van ons werk en laten zien waar wij ons komend jaar op zullen richten.

Met 'Elke scholier beslist mee' willen we ervoor zorgen dat iedere scholier gehoord wordt. Dat gaat niet alleen over meedoen binnen het LAKS, maar ook over meer inspraak van scholieren op school en in het Nederlandse onderwijs. Wij vinden dat scholieren vanuit alle onderwijsrichtingen en achtergronden moeten kunnen meepraten en meebeslissen over onderwerpen die hen aangaan.

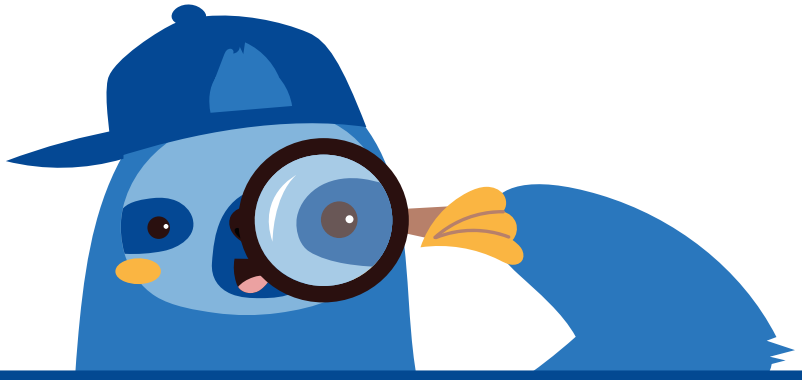
Met 'Toegankelijk onderwijs voor iedereen' willen wij het onderwijs beter laten aansluiten op wat de leerling nodig heeft. We zetten ons in voor gelijke kansen en een onderwijsomgeving waarin iedere scholier mee kan doen. Daarbij besteden we extra aandacht aan het welzijn van scholieren en aan subthema's als prestatiedruk en digitalisering.

Met deze twee speerpunten kiezen wij voor een duidelijke koers. Ze vormen de basis van onze plannen en passen bij waar wij als bestuur voor staan: goed onderwijs waarin iedere scholier kan meedoen en zich gezien voelt.

Naast de plannen in dit jaarplan blijft het LAKS zich inzetten voor haar vaste taken. Zo ondersteunen we leerlingenraden en de vereniging, organiseren we onder andere ALV's, ledenactiviteiten en pizzapanels, beheren wij de Eindexamenklachtenlijn (EEKL) en nemen we jaarlijks de LAKS-monitor af.

Wij vertrouwen erop dat dit jaarplan laat zien waar we ons het komende schooljaar, samen met scholieren uit heel Nederland, voor gaan inzetten.

Bestuur 2026/2027



Inhouds-opgave

Inhoud

Begrippenlijst 6

Elke scholier beslist mee 8

Meedoen binnen de vereniging 10

REAKTIE

Vmbo & pro

Betrokkenheid leden

Meedoen binnen en buiten school 12

Betrokkenheid scholieren

BES-eilanden

Vmbo & pro

Toegankelijk onderwijs voor iedereen 16

Brede brugklassen

Wereldbeeld

Menstruatiearmoede

Internationale schakelklassen (ISK)

Samen naar school 20

Thuiszittende jongeren

Inclusief onderwijs

Passend examineren

Duidelijkheid voorwaarden uitsluiten centrale examens

Stilteruimtes

Ruimte om te groeien 24

Mentaal welzijn

Digitaal welzijn

Prestatiedruk

Tot slot 28

Colofon 31

Begrippenlijst

ALV (Algemene ledenvergadering)	De bijeenkomst waar de leden van het LAKS belangrijke besluiten gezamenlijk nemen over de plannen van de vereniging.
ISK	Internationale Schakelklas voor leerlingen die pas in Nederland zijn en de Nederlandse taal leren als voorbereiding op het middelbaar onderwijs.
LAKS-monitor	Het jaarlijkse onderzoek van het LAKS onder scholieren.
Leerlingenraad	Groep leerlingen die de belangen van leerlingen op school vertegenwoordigt.
Leerlingenstatuut	Document met de rechten en plichten van leerlingen op school. Zie ook het LAKS-voorbeeld leerlingenstatuut.
Lobbyen	Politici en organisaties proberen te overtuigen van een standpunt.
Medezeggenschap	Het recht om mee te denken en mee te beslissen over schoolbeleid.
MR (Medezeggenschapsraad)	Raad waarin leerlingen, ouders en schoolpersoneel meebeslissen over de school.
Position paper	Document waarin het LAKS haar standpunt over een onderwerp uitlegt.
Pro (Praktijkonderwijs)	Onderwijsrichting die leerlingen voorbereidt op werk en zelfstandig leven.
Regulier onderwijs	Het onderwijs waar de meeste leerlingen naartoe gaan, het speciaal onderwijs valt hier niet onder.

Scholierenparticipatie	Het actief meedenken, meepraten en meebeslissen van scholieren over hun onderwijs en school.
Startkwalificatie	Een diploma dat nodig is om niet meer leerplichtig te zijn. Je hebt je startkwalificatie gehaald zodra je in het bezit bent van een havo-diploma, vwo-diploma of een mbo-diploma op niveau 2, 3 of 4.
Thuiszittende jongere	Een leerplichtige leerling die langere tijd niet naar school kan.
Toetscultuur	De manier waarop een school omgaat met toetsen, cijfers en beoordelen.
Vmbo, havo, vwo, Pro	Verschillende onderwijsrichtingen in het voortgezet onderwijs.
VSO (voortgezet speciaal onderwijs)	Onderwijs voor jongeren van 12 tot 20 jaar die door bijvoorbeeld leerproblemen intensieve en gespecialiseerde begeleiding nodig hebben.



1

Elke scholier beslist mee



Elke scholier moet de kans krijgen om mee te praten over het onderwijs en invloed kunnen uitoefenen op de keuzes die hen aangaan. Goed onderwijs begint namelijk bij het serieus nemen van de ervaringen en ideeën van scholieren. Leerlingenparticipatie, het actief meedenken, meepraten en meebeslissen over het onderwijs, vormt daarom de basis van het werk van het LAKS. Scholieren moeten niet alleen gehoord worden, maar daadwerkelijk invloed kunnen uitoefenen op hun onderwijs, zowel op hun eigen school als op landelijk niveau.

De noodzaak van actieve leerlingenparticipatie op school blijkt ook uit de LAKS-monitor 2026. Slechts 14% van de leerlingen geeft aan dat er wel eens aan hen wordt gevraagd wat zij van de lessen vinden, terwijl 55% aangeeft dat dit nooit gebeurt. Daarnaast is slechts 31% tevreden over wat de school vervolgens doet met hun meningen of ideeën. Deze cijfers laten zien dat leerlingen nog te weinig worden betrokken bij besluiten over hun onderwijs en/of dat deze betrokkenheid niet serieus genoeg wordt genomen.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we de betrokkenheid van leerlingen zowel binnen als buiten het LAKS willen vergroten. Binnen de vereniging willen we meer mogelijkheden creëren voor leerlingen om actief betrokken te zijn bij het LAKS. Dat doen we onder andere door het verbeteren van het REAKTIE-netwerk, het vergroten van de betrokkenheid van vmbo- en pro-leerlingen en het actiever betrekken van onze leden.

Daarnaast richten we ons op meer inspraak van leerlingen binnen het onderwijs. We zetten ons in voor sterke leerlingenraden, betere medezeggenschap en meer invloed van leerlingen op school en in het onderwijsbeleid.

Meedoen binnen de vereniging

Binnen de vereniging zien we drie belangrijke aandachtspunten om de leerlingenparticipatie verder te versterken: het verbeteren van het REAKTIE-netwerk, het vergroten van de betrokkenheid van vmbo- en pro-leerlingen en het activeren van onze bestaande achterban.

REAKTIE

REAKTIE is het regionale netwerk van het LAKS. De RE in REAKTIE staat voor regionaal. Het doel van het REAKTIE-netwerk is om leerlingen uit dezelfde regio met elkaar in contact te brengen, zodat zij ervaringen kunnen uitwisselen, van elkaar kunnen leren en signalen uit hun regio kunnen delen.

Zo zorgen we ervoor dat signalen en ervaringen uit verschillende delen van het land beter worden gehoord en meegenomen in ons werk. Komend jaar werken we de structuur en uitgangspunten van het REAKTIE-netwerk uit en starten we het netwerk op in twee provincies. Op basis van de opgedane ervaringen ontwikkelen we een stappenplan, waarmee volgende besturen het REAKTIE-netwerk verder kunnen uitbreiden naar de overige provincies.

Aktiepunten

- De structuur en uitgangspunten van het REAKTIE-netwerk vaststellen.
- Het REAKTIE-netwerk opstarten in twee provincies.
- Een stappenplan ontwikkelen voor de verdere uitrol van het REAKTIE-netwerk naar de overige provincies.

Vmbo & pro

Vmbo- en pro-leerlingen zijn nog onvoldoende vertegenwoordigd binnen de vereniging. We begrijpen dat we hier als bestuur een sterke invloed op hebben. Daarom willen we actief investeren in het vergroten van hun betrokkenheid. We zoeken rechtstreeks contact met vmbo- en pro-leerlingen en leerlingenraden om beter te begrijpen wat zij van het LAKS verwachten en hoe wij de vereniging toegankelijker kunnen maken. Deze inzichten nemen we mee in ons beleid en onze activiteiten. Aan het eind van het jaar evalueren we in hoeverre deze aanpak heeft bijgedragen aan een grotere betrokkenheid van vmbo- en pro-leerlingen.

Aktiepunten

- Contact leggen met minimaal vijf vmbo- en pro-leerlingenraden, en in gesprek gaan over wat zij van het LAKS verwachten en wat zij missen.
- Samen met vmbo- en pro-leerlingen een pizzapanel organiseren over de waardering van hun onderwijs.
- Het vmbo- en pro-aktieplan uitvoeren en de nieuw opgehaalde inzichten hierin verwerken.
- Aan het einde van het jaar evalueren in hoeverre deze maatregelen hebben bijgedragen aan een grotere betrokkenheid van vmbo- en pro-leerlingen.

Betrokkenheid leden

Om de vereniging verder te versterken, willen we de betrokkenheid van onze leden vergroten. We onderzoeken daarom waarom sommige aangesloten leerlingenraden minder deelnemen aan activiteiten van het LAKS en hoe we deze activiteiten beter kunnen laten aansluiten op hun wensen. Met deze inzichten voeren we het wervingsplan uit en werken we aan een vereniging waar meer leden actief meedoen.

Aktiepunten

- Onderzoeken in hoeverre aangesloten leerlingenraden bekend zijn met het lidmaatschap en de activiteiten van het LAKS en welke belemmeringen zij ervaren om deel te nemen aan de activiteiten.
- Het wervingsplan uitvoeren en vastleggen wat goed werkt, zodat volgende besturen duidelijke en praktische handvatten hebben voor de werving.

Meedoen binnen en buiten school

Om ervoor te zorgen dat er naar iedere scholier geluisterd wordt, kijken we kritisch naar waar participatie nog beter kan. Dit jaar zijn wij van plan om scholierenparticipatie nog beter zichtbaar te maken en gaan wij ons inzetten om de BES-eilanden en vmbo en pro beter te kunnen vertegenwoordigen.

Betrokkenheid scholieren

Scholieren hebben het recht om mee te praten en te beslissen over besluiten die hun dagelijkse leven en toekomst beïnvloeden. Participatie gaat tenslotte niet alleen over gehoord worden, maar juist ook over echt meebeslissen binnen het onderwijs. Hier is burgerschap een belangrijk onderdeel van, aangezien het zorgt voor de persoonsvorming van scholieren in onze maatschappij. Toch merken we dat scholierenparticipatie nog te vaak als een bijzaak wordt gezien, of dat scholieren simpelweg niet weten hoe ze zich kunnen laten horen en daadwerkelijk mee kunnen doen. Als LAKS baart ons dit veel zorgen. Aan de hand van de volgende acties willen wij daar verandering in aanbrengen, om meer bewustwording te creëren over het belang van scholierenparticipatie.

Aktiepunten

- → Een aktie opzetten om meer aandacht te vragen voor scholierenparticipatie.
- → Een nieuwe versie van het LAKS-Magazine uitbrengen over medezeggenschap en/of scholierenparticipatie.

BES-eilanden

Het LAKS vertegenwoordigt alle scholieren binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Hieronder vallen ook de scholieren op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba: dit zijn bijzondere gemeenten van Nederland. Het middelbare onderwijs op de BES-eilanden loopt tegen uitdagingen aan, met als grootste uitdaging het aanzienlijke verschil tussen het (verplichte) beleid en wat daadwerkelijk aansluit bij de eilanden. De stem van deze leerlingen is bij het maken van deze besluiten noodzakelijk om goede keuzes te maken in het belang van leerlingen.

Belangrijk bij het vertegenwoordigen van de BES-eilanden is dat wij hun schoolsysteem en situatie beter leren begrijpen. Het meeste beleid, lesboeken en ander materiaal dat voor het Nederlandse onderwijs wordt ontwikkeld, sluit nog onvoldoende aan op de behoeften van de leerlingen op de eilanden. Om hier wat mee te doen, is goede communicatie met de leerlingen en docenten belangrijk: er zijn namelijk grote verschillen in het beleid en in de onderwijsstructuur tussen de BES-eilanden en Nederland. Wij gaan komend jaar hard aan de slag om betere banden te vormen met scholieren en relevante organisaties op de BES-eilanden, en gaan actief op zoek naar hoe we de leerlingen goed kunnen ondersteunen.

Aktiepunten

- Een werkbezoek aan de BES-eilanden organiseren om input van scholieren op te halen, relaties op te bouwen en informatie op te doen voor samenwerkingen met andere partijen die betrokken zijn bij het onderwijs op de BES-eilanden.
- Onze contacten versterken met scholen, organisaties en scholieren op de BES-eilanden om erachter te komen hoe het LAKS kan helpen om zorgen, uitdagingen en meningen over het onderwijs door te zetten naar de Nederlandse politiek en andere onderwijsorganisaties.



Vmbo & pro

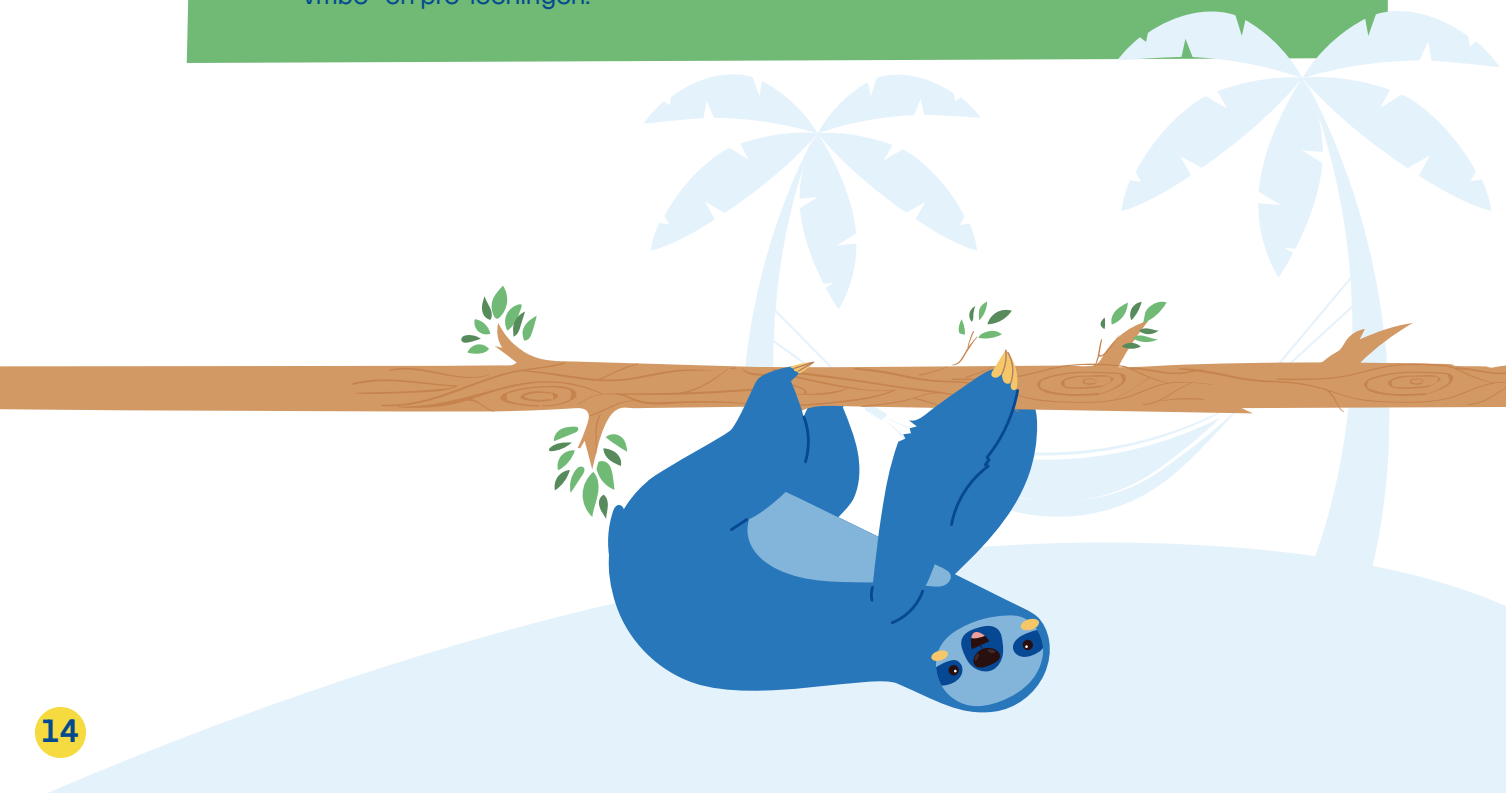
Vmbo- en pro-leerlingen vormen een belangrijk onderdeel van het Nederlandse onderwijs en bereiden scholieren voor op een belangrijke rol in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Deze onderwijsrichtingen bieden leerlingen verschillende mogelijkheden om hun talenten te ontwikkelen en een passende vervolgopleiding of plek op de arbeidsmarkt te vinden. Tegelijkertijd staan vmbo- en pro-scholen voor specifieke uitdagingen, zoals een relatief groot lerarentekort, het niet behalen van een startkwalificatie na het afronden van hun opleiding en de beeldvorming rondom het vmbo. Juist daarom is het belangrijk om de kwaliteit en waardering van deze onderwijsrichtingen te blijven versterken.

Het LAKS vindt dat er een probleem is rondom het vmbo en praktijkonderwijs bij de onderwaardering van deze richtingen. Zo wordt er nog vaak negatief gesproken over vmbo-leerlingen en wordt het praktijkonderwijs nog vaak ondergewaardeerd. Terwijl in werkelijkheid het gehele onderwijsstelsel juist kan leren van wat er op vmbo en praktijkonderwijs goed gaat. Zo is er in het praktijkonderwijs veel ruimte voor evaluatie en kunnen vmbo-leerlingen hun examens gespreid maken. Daarom willen we ons juist focussen op meer bewustwording voor onder andere deze sterke punten, om bij te dragen aan de waardering die het vmbo en praktijkonderwijs verdienen.

Deze bewustwording begint bij de leerlingen zelf en daarom gaan we, net als eerder beschreven in het jaarplan, naar scholen toe om daar te spreken met leerlingenraden en om campagne te voeren. Zo horen wij zelf van hen wat er speelt en hoe het LAKS hun ervaringen vervolgens kan gebruiken om hun stem beter te vertegenwoordigen en bewustwording in het onderwijs te stimuleren.

Aktiepunt

→ Een campagne organiseren op meerdere scholen om waardering te stimuleren voor vmbo- en pro-leerlingen.



2

Toegankelijk onderwijs voor iedereen

Het thema toegankelijk onderwijs voor iedereen is een brede verzamelterm voor onderwijsthema's in ons jaarplan die vragen om aandacht voor ontwikkeling, begeleiding en gelijkwaardigheid. We vinden het belangrijk dat elke leerling gelijkwaardig onderwijs krijgt. Een leerling die in een financieel lastige situatie zit, een leerling die thuisonderwijs volgt, of een leerling die de Nederlandse taal minder beheerst, moet net zo goed als andere leerlingen mee kunnen komen in het onderwijs.

Onderwijs moet een plek zijn waar elke leerling zichzelf kan zijn en zich goed kan ontwikkelen. In het onderwijs mag geen enkele vorm van discriminatie een rol spelen. Daarom gaan we ons onder andere inzetten voor de aanwezigheid van stilteruimtes en het aanpakken van ongelijkheid in de toegang tot leermiddelen.

Daarnaast blijven het mentale en digitale welzijn van leerlingen belangrijke aandachtspunten. De toenemende prestatiedruk in het onderwijs heeft veel invloed op het welzijn van leerlingen en vereist daarom blijvende aandacht en actie.

Gelijkwaardig onderwijs

Brede brugklassen

Brede brugklassen zijn een waardevolle manier om leerlingen de eerste jaren van hun middelbareschooltijd samen te laten leren en groeien, ongeacht hun onderwijsrichting. Door minder nadruk te leggen op de onderwijsrichting en juist meer ruimte te bieden voor ontmoeting, samenwerking en het leren van elkaar, ontstaat er een inclusievere leeromgeving waar iedere leerling van profiteert. Scholieren krijgen zo de kans om uit te vinden waar hun interesses en kwaliteiten liggen. Na de brede brugklas komen de leerlingen terecht in een onderwijsrichting die goed bij hen past, terwijl ze tegelijkertijd al hebben ervaren hoe het is om van elkaar te leren.

Het LAKS zet zich hier al jarenlang voor in. In onze meerjarenvisie hebben brede brugklassen dan ook een belangrijke plek. Dit jaar willen we laten zien hoe breed dit idee inmiddels wordt gedragen binnen het onderwijsveld. Daarom willen we verschillende onderwijsorganisaties en instanties samenbrengen en verenigen met dit gezamenlijke doel. Door onze krachten te bundelen, kunnen we laten zien dat brede brugklassen niet alleen een wens van leerlingen zijn. Het is een breed gedragen oplossing voor een sterker en inclusiever onderwijssysteem.

Aktiepunt

→ Een aktie opzetten om de visie van het LAKS op brede brugklassen actief te verspreiden.



Wereldbeeld

Het LAKS vindt het waardevol dat leerlingen meer leren over de kunst, geschiedenis en cultuur van over de hele wereld. In de huidige lesstof ligt de focus vaak op de geschiedenis, cultuur en kunst die dicht bij ons staan. Hoewel dit erg leerzaam en goed is, vinden we het ook belangrijk dat de hele wereld hierin wordt meegenomen. Juist de geschiedenis, cultuur en kunst van andere delen van de wereld kunnen ook leerzaam zijn en bieden een ander perspectief op de wereld.

Door naast de huidige kijk op onderwijs ook meer aandacht te besteden aan verschillende wereldbeelden en perspectieven, kunnen leerlingen beter kennismaken met verschillende manieren om naar geschiedenis, cultuur en de wereld te kijken. Op deze manier krijgen leerlingen een breder beeld van de wereld en komen zij in aanraking met verschillende ideeën, culturen en ervaringen.

Aktiepunt

→ Aandacht vragen voor het bredere perspectief in het onderwijs en stimuleren dat verschillende wereldbeelden en perspectieven een grotere plek krijgen in het curriculum.



Menstruatiearmoede

Anti-armoede is nog altijd een belangrijk thema. Dit jaar willen wij ons specifiek richten op menstruatiearmoede op scholen. Hoewel het op veel scholen inmiddels gebruikelijk is dat er gratis menstruatieproducten beschikbaar zijn, vinden wij als LAKS dat dit op álle scholen de norm zou moeten zijn. Iedere leerling moet op een laagdrempelige en toegankelijke manier gebruik kunnen maken van deze producten. Wij zetten ons dit jaar daarom in om ervoor te zorgen dat op alle middelbare scholen gratis menstruatieproducten beschikbaar én goed toegankelijk zijn. Op die manier dragen we bij aan gelijke kansen voor alle leerlingen en voorkomen we dat menstruatie een belemmering vormt om onderwijs te volgen.

Aktiepunt

→ Een duidelijke richtlijn opstellen voor scholen waarin staat dat menstruatieproducten gratis, discreet en zonder dat leerlingen erom hoeven te vragen beschikbaar moeten zijn.

Internationale schakelklassen (ISK)

Vorig jaar hebben we de knelpunten voor ISK-leerlingen scherper in beeld gebracht. Zo werd duidelijk dat deze groep vaak belemmeringen ervaart in de doorstroom naar vervolgopleidingen, bijvoorbeeld naar het mbo. Daarom zetten we ons dit jaar samen met andere organisaties (zoals JOBmbo) gericht in voor een toegankelijkere en eerlijkere overgang naar het mbo.

Aktiepunt

→ Pleiten voor eerlijkere toelatingseisen voor ISK-leerlingen, in samenwerking met andere organisaties.

3

Samen naar school

Het LAKS legt veel nadruk op het belang van passend en inclusief onderwijs. We gaan ons daarom bezighouden met een aantal kernpunten, om het onderwijs passender en inclusiever te maken voor elke leerling.



Thuiszittende jongeren

We gaan ten eerste onze aandacht richten op de grote groep thuiszittende jongeren. We gaan stappen zetten om hulporganisaties voor thuiszittende jongeren en hun ouders meer aan het licht te brengen, zodat de doelgroepen van deze organisaties gebruik kunnen maken en hulp kunnen ervaren vanuit deze ouder- en jeugdsteunpunten. Regionale ouder- en jeugdsteunpunten bestaan al langer en zijn onafhankelijke informatiepunten waar ouders, jongeren en scholen terechtkunnen met vragen over passend onderwijs. De bekendheid van de steunpunten is helaas laag. Daarom willen wij inzetten op het verbeteren van de zichtbaarheid van deze hulp- en steunpunten.

Aktiepunt

→ Actief informatie verspreiden over regionale ouder- en jeugdsteunpunten om bekendheid te vergroten en ervoor te zorgen dat het een aandachtspunt blijft voor onderwijspartijen.

Inclusief onderwijs

Het LAKS zou het liefst zien dat alle scholieren met elkaar naar school kunnen. We staan achter brede brugklassen en scholen waar leerlingen met én zonder ondersteuningsbehoefte met en van elkaar kunnen leren. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is bezig met het in gang zetten van het onderbrengen van leerlingen uit het gespecialiseerd voortgezet onderwijs in het reguliere voortgezet onderwijs. Hier moet het onderwijs wel goed op worden ingericht. We willen in gesprek gaan met onderwijspartijen over welke systeemveranderingen, zoals bijvoorbeeld aanwezigheid van stilteruimtes en goede ondersteuning, er binnen het reguliere onderwijs nodig zijn om scholen klaar te stomen voor leerlingen uit het gespecialiseerd onderwijs met verschillende ondersteuningsbehoeften. Het reguliere onderwijs vormt in de huidige vorm met te grote klassen, lerarentekorten en een ongezonde toetscultuur nog geen goede basis voor inclusief onderwijs.

Aktiepunt

→ In ieder geval drie VSO-scholen bezoeken en nauwer samenwerken met Stem van de VSO-leerling.

Passend examineren

We willen ons focussen op het verbeteren van de passende examinering. Met passend examineren worden de omstandigheden van het examen aangepast. Hierdoor is het examen toegankelijker voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Dit kan ook betekenen dat een examen gespreid of vervroegd wordt afgenomen. Inhoudelijk verandert er niets aan het examen, maar met deze regeling kan elke leerling op een passende manier examen doen. Helaas verloopt dit passend examineren toch nog niet zoals gehoopt en is dit nog niet voor elke leerling mogelijk. Wij gaan ons focussen op de bekendheid van passend examineren, zodat het inzetten ervan steeds normaler wordt. Dit doen we door de vormgeving en toegankelijkheid van het passend examineren te verbeteren.

Aktiepunt

→ De bekendheid van passend examineren vergroten en onderwijsinstellingen stimuleren de toegankelijkheid van examens verder te verbeteren.

Duidelijkheid voorwaarden uitsluiten centrale examens

Het LAKS krijgt vaak vragen over wanneer een school mag besluiten dat een leerling geen recht meer heeft op het maken van het centraal examen (CE). Vanwege het grote aantal vragen dat we hierover krijgen, en omdat we het belangrijk vinden dat leerlingen niet onterecht het recht om een examen te maken wordt ontzegd, willen we deze leerlingen zo goed mogelijk ondersteunen. We willen graag meer duidelijkheid creëren over wanneer een school wel en niet mag besluiten om een leerling niet mee te laten doen aan het CE.

Aktiepunt

→ Verkennen hoe we vanuit het LAKS leerlingen die (onterecht) worden uitgesloten van hun centrale examens zo goed mogelijk kunnen adviseren en ondersteunen.

Stilteruimtes

Ten slotte gaan we ons bezighouden met de aanwezigheid en toegankelijkheid van stilteruimtes op scholen. Stilteruimtes kunnen noodzakelijk zijn voor leerlingen, om bijvoorbeeld even een moment rust te pakken en tot zichzelf te komen. Wij willen ervoor zorgen dat dit soort stilteruimtes op zoveel mogelijk scholen beschikbaar zijn en dat ze toegankelijk en prettig zijn voor de leerlingen.

Aktiepunt

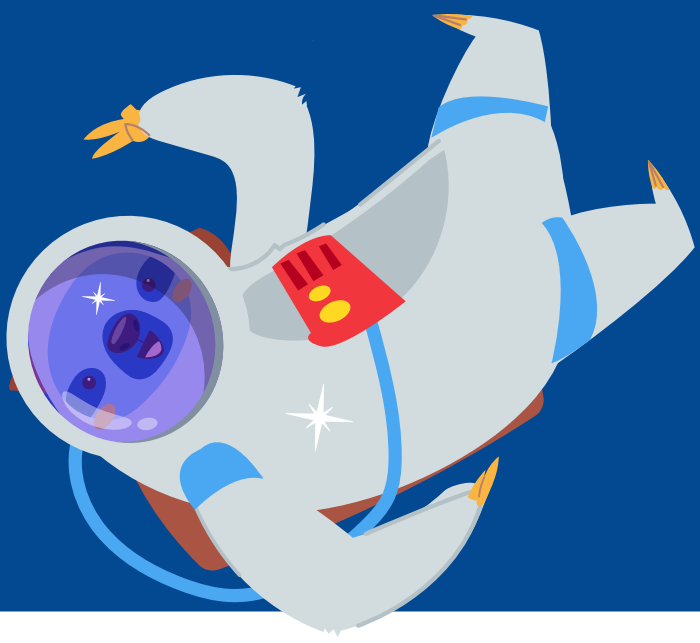
→ Een ludieke aktie organiseren om aandacht te vragen voor het belang en de noodzaak van stilteruimtes binnen onderwijsinstellingen.



4

Ruimte om te groeien

Onderwijs gaat niet alleen over kennis en prestaties, maar ook over de ruimte die leerlingen krijgen om zich te ontwikkelen en goed in hun vel te zitten. Daarom zetten we ons komend jaar in voor een schoolomgeving waarin leerlingen zich veilig voelen, bewust leren omgaan met de digitale wereld en ruimte krijgen om te leren zonder constante prestatiedruk.



Mentaal welzijn

Goed in je vel zitten is een belangrijke voorwaarde voor het volgen van onderwijs. Als LAKS vinden wij het dan ook belangrijk dat leerlingen een veilige en gezonde leeromgeving hebben. Hierbij is het belangrijk dat er goede zorg is voor leerlingen en dat leerlingen les krijgen over mentaal welzijn. De LAKS-monitor 2026 laat zien dat een kwart van de leerlingen vindt dat de school hen beter kan ondersteunen wanneer zij persoonlijke problemen hebben. Daarnaast geeft zeventien procent van de leerlingen aan het niet naar hun zin te hebben op school.

Dit jaar willen wij ons focussen op de sociale veiligheid op scholen. Onder sociale veiligheid vallen onder andere de seksuele en relationele vorming van leerlingen, intimidatie en (online) pesten, de impact van de manosfeer en discriminatie op huidskleur, afkomst, seksuele oriëntatie en genderidentiteit. De manosfeer is een netwerk online, waar het veel gaat over mannelijkheid en waar de positie van de man erg belangrijk is. Helaas zien wij dat hier op scholen vaak nog niet over wordt gepraat. Het is belangrijk voor zowel leraren als leerlingen om deze thema's bespreekbaar te maken in de klas en perspectieven uit te wisselen.

Op school kan het vak burgerschap bijvoorbeeld gebruikt worden om onderwerpen als seksuele en relationele vorming meer en beter aan bod te laten komen. Burgerschap houdt namelijk meer in dan weten hoe jij je steentje bijdraagt in de maatschappij. Het moet voor meer begrip, respect en gelijkwaardigheid zorgen onder leerlingen. In de wereld van vandaag, waar verdeeldheid steeds meer een rol speelt, is het belangrijk dat leerlingen op school leren dat iedereen gelijkwaardig is en dat respect voorop staat.

Aktiepunten

- Een evenement voor leerlingen organiseren rondom sociale veiligheid waar we leerlingen ideeën meegeven en ze van elkaar leren hoe ze kunnen omgaan met bijvoorbeeld de manosfeer en hoe ze LHBTIQ+-acceptatie kunnen verbeteren.
- Samenwerkingen opzoeken met organisaties die zich inzetten voor het verbeteren van het mentaal welzijn onder leerlingen.

Digitaal welzijn

We willen ons komend jaar inzetten voor goed digitaal onderwijs. Dat betekent dat leerlingen digitale vaardigheden ontwikkelen die zij nodig hebben, zoals digitaal geletterd worden, leren omgaan met digitale leermiddelen en AI (kunstmatige intelligentie, bijvoorbeeld ChatGPT). Daarbij komt dat we het ook belangrijk vinden dat leerlingen zich bewust zijn van de kansen en risico's van AI en digitale leermiddelen, zodat zij hier goed mee leren omgaan en hierin bewuste keuzes kunnen maken.

In het position paper dat het LAKS het afgelopen jaar heeft opgesteld, hebben we onze visie hierop uitgebreid uitgewerkt. Daarom is het verspreiden van dit position paper een belangrijk aktiepunt voor het komende jaar.

Daarnaast willen we structureel samenwerken met partners die zich bezighouden met digitalisering in het onderwijs. De ontwikkelingen rondom AI en digitale leermiddelen gaan snel. Daarom is het belangrijk dat de stem van leerlingen wordt meegenomen bij onderzoeken, de ontwikkeling van beleid en regelgeving, en gesprekken met scholen en andere onderwijsorganisaties.

Tot slot blijft het LAKS aandacht vragen voor de hoeveelheid informatie die via leerlingvolgsystemen met ouders en verzorgers wordt gedeeld. Zo laat de LAKS-monitor zien dat bijna 48% van de leerlingen stress ervaart door school. Continue toegang van ouders tot cijfers en resultaten via leerlingvolgsystemen kan deze druk verder verhogen. Daarom vinden we dat de nadruk moet liggen op het leerproces en het gesprek daarover, in plaats van op het voortdurend volgen van resultaten.

Aktiepunten

- Het position paper over digitalisering omzetten naar een toegankelijk product voor scholieren en scholen.
- Een product ontwikkelen dat op scholen gebruikt kan worden om met leerlingen het gesprek te voeren over de implicaties van AI en hierbij een manifest ontwikkelen met onze standpunten.
- Een handreiking ontwikkelen voor scholen en leerlingenraden over verantwoord gebruik van leerlingvolgsystemen.

Prestatiedruk

Prestatiedruk speelt al jaren een rol binnen het onderwijs. Steeds meer leerlingen ervaren prestatiedruk. De nadruk op cijfers en prestaties kan ten koste gaan van het leerproces, de motivatie en het welzijn van leerlingen. Het LAKS vindt dat onderwijs niet alleen moet draaien om resultaten, maar juist om de ontwikkeling van leerlingen. Een gezonde toetscultuur biedt ruimte voor feedback, reflectie en groei, zodat leerlingen kunnen leren zonder voortdurend de druk te voelen om te presteren. Om prestatiedruk te verminderen, zijn veranderingen in toetsing en beoordeling nodig.

De noodzaak van het bespreken van toetsdruk wordt duidelijk uit de LAKS-monitor van 2026. Zoals we ook eerder benoemden ervaart 48% van de leerlingen stress door school, terwijl 29% zich zorgen maakt over hun schoolresultaten. Daarnaast is slechts 39% tevreden over de manier waarop school toetst wat zij geleerd hebben. Deze cijfers laten zien dat het huidige toets- en beoordelingssysteem voor veel scholieren druk met zich meebrengt.

De afgelopen jaren heeft het LAKS zich, onder andere via project Toetsdruk, ingezet voor een gezondere toetscultuur op scholen. Komend jaar zetten we dit werk voort. We blijven aandacht vragen voor prestatiedruk, evalueren de opbrengsten van project Toetsdruk en delen inspirerende voorbeelden van scholen die werken aan een gezonde toetscultuur.

Ook besteden we aandacht aan de invloed van voortdurend 'aan' moeten staan. Leerlingen worden buiten schooltijd steeds vaker aan school herinnerd, bijvoorbeeld via notificaties over cijfers of toetsweken direct na vakanties. Deze ontwikkeling verdient aandacht in het bredere gesprek over prestatiedruk, omdat dit van invloed kan zijn op het welzijn van leerlingen.

Aktiepunten

- Een position paper schrijven waarin de opbrengsten van project Toetsdruk worden gebundeld en aanbevelingen worden gedaan voor de verdere ontwikkeling van een gezonde toetscultuur.
- Een ludieke aktie organiseren om aandacht te vragen voor de impact van prestatiedruk en de invloed van voortdurende prikkels.
- Goede voorbeelden verzamelen en verspreiden van scholen die werken aan een gezonde toetscultuur.

Tot slot

“Elke scholier beslist mee” en “toegankelijk onderwijs voor iedereen”. Deze twee speerpunten vormen niet alleen de rode draad voor dit jaarplan maar beschrijven ook de twee grootste doelen waar wij mee aan de slag willen. Van verbreding van de vereniging, het aandacht vragen voor leerlingen op de BES-eilanden tot aktie voeren om aandacht te vragen voor prestatiedruk: onze doelen zijn gevarieerd, maar sluiten goed op elkaar aan.

Wij geloven dat goed onderwijs begint bij het serieus nemen van scholieren en het creëren van onderwijs waar iedere leerling mee kan doen, zich kan ontwikkelen en gehoord voelt. Uiteraard zijn onze ambities groot. We gaan ook, zoals we benoemd hebben bij veel onderdelen, graag de samenwerking aan met andere organisaties, altijd met als uitgangspunt het belang van de scholier.

Wij kijken ernaar uit om ons het komende jaar niet alleen voor, maar ook juist met leerlingen in te zetten voor beter onderwijs voor iedereen.

Bestuur 2026-2027


1. Elke scholier beslist mee!
2. Toegankelijk onderwijs voor iedereen!
We hebben er zin in!
Aart

Jaarplan

2026
2027



LAKS
landelijk aktie komitee scholieren